

Protokół nr 6/2026

z posiedzenia online Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych

IX kadencji

w dniu 7 lipca 2026 roku

Skład osobowy

W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Rady zgodnie z listą obecności oraz

- Małgorzata Lorek, Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Barbara Engel, Zastępca Prezesa Zarządu ds. Finansowych PFRON
- Edyta Domańska, Dyrektor Departamentu Wpłat PFRON
- Joanna Hulisz, Dyrektor Departamentu Rynku Pracy PFRON
- Andrzej Łosiewicz, Zastępca Dyrektora BON

Porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia. Przywitanie zebranych przez Przewodniczącego Krajowej Rady Konsultacyjnej.
2. Wystąpienie Pani Małgorzaty Lorek
3. Wystąpienie Pana Andrzeja Łosiewicza
4. Wystąpienie Pani Barbary Engel
5. Wystąpienie Pani Edyty Domańskiej
6. Wystąpienie Pani Joann Hulisz
7. Dyskusja
8. Zamknięcie posiedzenia

Przebieg posiedzenia:

Ad 1. Przewodniczący Krajowej Rady Konsultacyjnej powitał uczestników posiedzenia i poinformował, że spotkanie stanowi kontynuację posiedzenia KRK z 19 maja, które odbyło się w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Przypomniał, że podczas poprzedniego spotkania omówiono przede wszystkim kwestie merytoryczne dotyczące programów i działań PFRON, natomiast z uwagi na ograniczenia czasowe nie udało się wyczerpująco przedyskutować zagadnień finansowych. Wskazał, że właśnie kwestie finansowe będą jednym z głównych tematów obecnego posiedzenia.

Przewodniczący podkreślił również potrzebę częstszej obecności przedstawicieli PFRON podczas posiedzeń Krajowej Rady Konsultacyjnej. Następnie powitał przedstawicieli Funduszu i przekazał głos **Małgorzacie Lorek, Prezes Zarządu PFRON**, prosząc o przedstawienie osób reprezentujących PFRON podczas spotkania.

Ad 2. Pani Małgorzata Lorek, Prezes Zarządu PFRON, podziękowała za możliwość spotkania i wskazała główne zagadnienia, które będą przedmiotem dyskusji. Wśród nich wymieniła kwestie dotyczące wpłat i obniżenia wpłat na PFRON, ustalania stanu zatrudnienia osób ze szczególnymi schorzeniami, dofinansowań do wynagrodzeń oraz problemów związanych z systemem orzecznictwa. Zaznaczyła, że do Funduszu wpłynęło wiele pytań ze strony członków KRK, a spotkanie będzie okazją do przedstawienia stanowiska PFRON oraz bezpośredniej dyskusji.

Prezes przedstawiła przedstawicieli PFRON uczestniczących w posiedzeniu, w tym **Barbarę Engel**, nadzorującą obszar finansowy Funduszu, oraz przedstawicielki departamentów odpowiedzialnych za wpłaty i dofinansowania do wynagrodzeń. Poinformowała również o przygotowanej prezentacji, która ma odpowiedzieć na część wcześniej zgłoszonych pytań.

Zapowiedziała ponadto omówienie kwestii związanych z **SODiR oraz prowadzonym projektem informatycznym**, wskazując na istniejący w PFRON dług technologiczny i potrzebę dalszego rozwoju stosowanych rozwiązań informatycznych.

Ad. 3. Pan Łosiewicz odniósł się do **braku aktualnie wyznaczonego Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych**, wskazując, że Krajowa Rada Konsultacyjna oczekuje na powołanie nowej osoby na to stanowisko. Podkreślił, że szybkie rozstrzygnięcie tej kwestii jest istotne z punktu widzenia organizacji pracy Rady oraz kontynuacji prowadzonych procesów.

Jednocześnie zaznaczył, że nieobecność Pełnomocnika nie stanowi przeszkody w przeprowadzeniu obecnego posiedzenia, które ma przede wszystkim **roboczy i techniczny charakter**, ani w kontynuowaniu zaplanowanej dyskusji.

Ad. 4. Pani Barbara Engel, Zastępca Prezesa Zarządu PFRON, przedstawiła zakres zagadnień przewidzianych do omówienia podczas posiedzenia, wynikających z pytań i tematów zgłoszonych wcześniej przez Krajową Radę Konsultacyjną. Wskazała w szczególności na kwestie dotyczące wpłat na PFRON i obniżenia wpłat na podstawie art. 22 ustawy o rehabilitacji, interpretacji art. 2a ust. 4 ustawy, a także obserwowanego spadku zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.

Zapowiedziała również omówienie kwestii związanych z wezwaniem PFRON dotyczącymi terminowości ponoszenia kosztów płacy oraz prac nad nowym systemem informatycznym SODiR 3.0. Następnie przekazała głos Edycie Domańskiej, która rozpoczęła prezentację dotyczącą wpłat na PFRON.

Ad. 5. Pani Edyta Domańska, Dyrektor Departamentu Wpłat PFRON, przedstawiła prezentację dotyczącą zasad ustalania stanu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, gospodarowania środkami ZFRON oraz zasad obniżania wpłat na PFRON.

W pierwszej kolejności omówiła zasady wliczania do stanu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami ze schorzeniami szczególnymi, wynikające z art. 2a ustawy o rehabilitacji. Wyjaśniła, że w przypadku schorzenia szczególnego pracownik może być uwzględniany w odpowiednim wskaźniku od dnia przedstawienia pracodawcy dokumentu potwierdzającego występowanie takiego schorzenia. Wskazała, że art. 2a ust. 4 odwołuje się do ust. 1, a nie do ust. 2 i 3, dlatego przy kolejnym orzeczeniu nie można zastosować zasady ciągłości w odniesieniu do schorzenia szczególnego. Stanowisko to, jak zaznaczyła, znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądów administracyjnych.

Następnie omówiła kwestie dotyczące gospodarowania środkami ZFRON. Wyjaśniła, że prawidłowość gospodarowania tymi środkami podlega ocenie właściwych miejscowo dyrektorów izb administracji skarbowej. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości pracodawca powinien dokonać odpowiedniego rozliczenia i wpłaty, a jeżeli tego nie zrobi, dokumentacja z audytu może stanowić podstawę do wszczęcia przez PFRON postępowania i wydania decyzji. Omówiła również możliwość korekty wcześniej wydanych zaświadczeń o pomocy de minimis w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w wykorzystaniu środków ZFRON.

Kolejna część prezentacji dotyczyła obniżenia wpłat na PFRON na podstawie art. 22 ustawy o rehabilitacji. Przedstawiono dane dotyczące liczby pracodawców korzystających z tego rozwiązania oraz wartości wykorzystywanych obniżek. W odpowiedzi na zgłoszone wcześniej pytanie

poinformowano, że PFRON nie prowadzi analiz pozwalających określić, ile miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami mogłoby powstać, gdyby pracodawcy zamiast korzystania z obniżek zwiększali bezpośrednie zatrudnienie tych osób. Wskazano przy tym, że zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami oraz obniżenia wynikające z art. 22 stanowią odmienne instrumenty skierowane do różnych grup pracodawców.

Pani Dyrektor odniosła się do zasad opisywania faktur stanowiących podstawę do obliczenia obniżenia wpłaty na PFRON. Podkreśliła konieczność właściwego wskazania sprzedawcy, nabywcy oraz miejsca świadczenia usługi, a także rozróżnienia usług i produkcji własnej sprzedającego od produktów pozostawianych u nabywcy. Szczegółowe opisanie faktury jest niezbędne do prawidłowego ustalenia kwoty przysługującego obniżenia.

Ad. 6. Pani Joanna Hulisz, Dyrektor Departamentu Rynku Pracy PFRON, przedstawiła zagadnienia dotyczące rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, ze szczególnym uwzględnieniem systemu dofinansowań do wynagrodzeń. Przypomniała, że dofinansowania mają wspierać pracodawców w zatrudnianiu i utrzymywaniu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Obecnie wsparciem tym objętych jest ponad 200 tys. pracowników.

Następnie przedstawiła analizę zmian w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami w latach 2014–2026. Z danych PFRON wynika, że po zrównaniu w 2014 r. wysokości dofinansowania dla rynku chronionego i otwartego nastąpił wyraźny wzrost zatrudnienia na rynku otwartym. W okresie od kwietnia 2014 r. do stycznia 2019 r. wzrosło ono o 57,7%, natomiast w kolejnych latach odnotowano spadek o ok. 7%. Jednocześnie na rynku chronionym w całym analizowanym okresie utrzymywała się tendencja spadkowa – między kwietniem 2014 r. a styczniem 2026 r. zatrudnienie zmniejszyło się o 56,4%. Zmniejszyła się również liczba zakładów pracy chronionej – z 1339 w 2014 r. do 522 w styczniu 2026 r.

Dyrektor zwróciła uwagę na zmianę relacji pomiędzy wysokością dofinansowania a kosztami zatrudnienia. W analizowanym okresie znacząco wzrosło minimalne wynagrodzenie i całkowite koszty pracy, natomiast kwoty dofinansowań były podnoszone kilkukrotnie. Analiza według stopni niepełnosprawności wskazuje na spadek liczby etatów przede wszystkim w grupie osób z lekkim stopniem niepełnosprawności. Jednocześnie w przypadku osób ze znacznym stopniem oraz osób ze schorzeniami szczególnymi w niektórych grupach odnotowano wzrost zatrudnienia.

Odnosząc się do szerszych danych dotyczących aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, wskazała, że pomimo zmniejszenia liczby osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym obserwowany jest wzrost wskaźnika aktywności zawodowej i zatrudnienia oraz spadek bezrobocia. PFRON wskazał kilka czynników mogących wpływać na zmiany struktury zatrudnienia, m.in. zrównanie dofinansowań na rynku otwartym i chronionym, wzrost minimalnego wynagrodzenia, zmiany demograficzne, uproszczenia przepisów dotyczących efektu zachęty oraz obniżenie wieku emerytalnego.

Podkreślono, że PFRON ostrożnie podchodzi do interpretowania obserwowanego spadku liczby osób zgłaszanych do dofinansowania jako trwałego spadku zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Liczba pracodawców korzystających ze wsparcia pozostaje stabilna, a na rynku otwartym widoczna jest nawet niewielka tendencja wzrostowa. Zwrócono również uwagę, że dane SODiR obejmują osoby zgłoszone do dofinansowania, a brak zgłoszenia pracownika nie musi oznaczać, że osoba z niepełnosprawnością nie jest zatrudniona.

Dyrektor omówiła również planowaną modernizację systemu SODiR i budowę SODiR 3.0. Nowy system ma umożliwić pełniejszą elektroniczną obsługę procesu, w tym zdalną rejestrację, bardziej intuicyjne wypełnianie wniosków oraz automatyczne uzupełnianie części danych. Planowana jest również

integracja z systemami innych instytucji publicznych, co ma ograniczyć obowiązki po stronie beneficjentów oraz usprawnić weryfikację danych przez PFRON.

Prezentowano ponadto strukturę branż zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami oraz poinformowano o prowadzonym przez PFRON badaniu dotyczącym funkcjonowania systemu dofinansowań. Badanie ma pomóc ustalić rzeczywiste potrzeby pracodawców oraz przyczyny rezygnacji z dofinansowania lub zakończenia zatrudnienia, a jego wyniki mają stanowić podstawę do dalszego dostosowywania systemu wsparcia.

Na zakończenie Pani Dyrektor odniosła się do problemu terminowości ponoszenia kosztów płacy przez pracodawców korzystających z dofinansowania. Wyjaśniła zasady weryfikacji terminowego opłacania składek oraz wskazała różnicę pomiędzy odroczeniem terminu płatności a zawarciem z ZUS umowy ratalnej. Poinformowała jednocześnie, że PFRON dostrzega złożoność obowiązujących regulacji i przygotowuje propozycje zmian w ustawie o rehabilitacji, które mają ograniczyć występujące w tym zakresie wątpliwości.

Pani Barbara Engel, Zastępca Prezesa Zarządu PFRON, podsumowując prezentację, poinformowała, że Fundusz przekazał do Biura Pełnomocnika Rządu propozycje zmian w ustawie o rehabilitacji dotyczące art. 26a. Podkreśliła również, że rozwój SODiR 3.0 oraz jego integracja z systemami innych instytucji publicznych mają uprościć korzystanie z dofinansowań i usprawnić ich obsługę oraz kontrolę.

Ad. 7. Dyskusja.

Pan Mariusz Bojarowski zwrócił uwagę na problemy związane z wykorzystaniem środków algorytmowych PFRON przez powiaty. Wskazał, że wymóg publikowania każdej zmiany dotyczącej podziału środków w wojewódzkim dzienniku urzędowym może znacząco opóźniać ich wykorzystanie, szczególnie w przypadku środków przekazywanych pod koniec roku i prowadzić do konieczności ich zwrotu. Zapelował o wypracowanie jednolitej interpretacji umożliwiającej powiatom bardziej elastyczne gospodarowanie środkami. Zaproponował również wcześniejsze przekazywanie powiatom prognozowanych wysokości środków na kolejny rok, co pozwoliłoby rozpoczynać realizację zadań już od stycznia, bez oczekiwania na ostateczną informację o wysokości przyznanych środków. Poruszył ponadto problem niejednorodnych interpretacji dotyczących wydatkowania środków przeznaczonych na rehabilitację osób z niepełnosprawnościami. Zwrócił się do PFRON z propozycją opracowania, na podstawie doświadczeń z przeprowadzonych kontroli, katalogu dobrych praktyk oraz najczęściej popełnianych błędów, który ułatwiłby podmiotom prawidłowe i bezpieczne gospodarowanie środkami.

PFRON zadeklarował możliwość wcześniejszego przekazywania szacunkowych informacji o wysokości środków algorytmowych, co mogłoby usprawnić planowanie działań przez powiaty i województwa. Zapowiedziano również przeanalizowanie możliwości przygotowania katalogu dobrych praktyk dotyczących wydatkowania środków ZFRON i funduszu aktywności ZAZ, z zastrzeżeniem indywidualnego charakteru części wydatków dodatkowych wytycznych dotyczących prawidłowego wykorzystania środków. Zwrócono jednak uwagę, że wiele wydatków ma charakter indywidualny, dlatego podstawą ich oceny pozostają obowiązujące przepisy oraz okoliczności konkretnego przypadku.

Pan Przemysław Żydok zwrócił uwagę na potrzebę bardziej systemowej oceny instrumentów wspierających zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Zapytał, czy wysokość dofinansowań do wynagrodzeń jest oparta na badaniach określających rzeczywiste dodatkowe koszty zatrudnienia oraz czy PFRON może udostępnić dane o zatrudnieniu w poszczególnych branżach z podziałem na rynek otwarty i chroniony. Podkreślił również potrzebę analizowania wpływu poszczególnych instrumentów,

w tym obniżeń wpłat na PFRON, na realizację celów polityki państwa dotyczących wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

PFRON poinformował, że dotychczas nie prowadzono kompleksowych badań dotyczących adekwatności wysokości dofinansowań do wynagrodzeń. Takie badanie zaplanowano na 2026 r. i ma ono pomóc w ocenie czynników wpływających na korzystanie z tego instrumentu. Podkreślono jednocześnie, że ewentualne zmiany wysokości dofinansowań wymagają wcześniejszej analizy ich skutków finansowych dla budżetu Funduszu. PFRON potwierdził również, że posiada dane dotyczące struktury branżowej zatrudnienia z podziałem na rynek otwarty i chroniony i zadeklarował ich przygotowanie oraz przekazanie KRK według aktualnych danych za styczeń 2026 r.

Pani Bernadetta Skóbel zwróciła uwagę na problem związany z uznawaniem uchwał dotyczących podziału środków PFRON za akty prawa miejscowego, co znacząco wydłuża procedurę ich zmiany. Wskazała na niejednolite orzecznictwo sądów administracyjnych i oceniła, że skutecznym rozwiązaniem byłaby zmiana ustawy o rehabilitacji, jednoznacznie wskazująca, że uchwały te nie są aktami prawa miejscowego. Zadeklarowała możliwość przygotowania propozycji odpowiedniej zmiany legislacyjnej przez Związek Powiatów Polskich.

Pan Marek Piechuta zwrócił uwagę na rosnącą dysproporcję między wzrostem płacy minimalnej a wysokością dofinansowań do wynagrodzeń osób z niepełnosprawnościami, co jego zdaniem zmniejsza realną wartość wsparcia i jego funkcję zachęty dla pracodawców. Zapytał, czy planowane jest zwiększenie dofinansowań w związku z dalszym wzrostem płacy minimalnej. Wskazał również na systematyczny spadek liczby zakładów pracy chronionej oraz ryzyko podobnych problemów w przypadku zakładów aktywności zawodowej. Podkreślił potrzebę analizy sytuacji osób, które tracą zatrudnienie na rynku chronionym, a nie znajdują pracy na rynku otwartym.

PFRON wyjaśnił, że wysokość dofinansowań dla WTZ, ZAZ oraz innych instrumentów wsparcia zależy od możliwości finansowych Funduszu, w szczególności prognozowanych wpływów oraz wysokości dotacji z budżetu państwa. Przy konstruowaniu planu finansowego w pierwszej kolejności zabezpieczane są zadania obligatoryjne. Podkreślono, że ewentualne zwiększenie finansowania WTZ i ZAZ może ograniczyć środki dostępne na inne zadania. PFRON jest obecnie w trakcie przygotowywania planu finansowego na kolejny rok, dlatego na tym etapie nie jest możliwe określenie wysokości przyszłego wsparcia.

Pani Edyta Sieradzka zwróciła uwagę na niewykorzystywanie części środków ZFRON, wskazując, że przyczyną są m.in. niejednolite interpretacje przepisów oraz obawa pracodawców przed konsekwencjami kontroli. Wskazała również na spadek liczby zakładów pracy chronionej, wynikający m.in. z wymogów dotyczących zatrudnienia, sytuacji ekonomicznej oraz dodatkowych obowiązków związanych z posiadaniem tego statusu. Odnosząc się do art. 22 i systemu wpłat na PFRON, zwróciła uwagę na różnice między korzyściami wynikającymi z obniżenia obowiązkowej wpłaty a dofinansowaniem do wynagrodzeń oraz zapytała o możliwość dokładniejszego monitorowania zatrudnienia osób ze schorzeniami szczególnymi wykazywanymi w celu obniżenia wpłat. Podkreśliła także potrzebę zapewnienia pracodawcom większej pewności w zakresie prawidłowego gospodarowania środkami ZFRON.

PFRON potwierdził, że obowiązkowych wpłat na Fundusz dokonuje ponad 31 tys. pracodawców. Poinformowano również, że trwają wewnętrzne konsultacje dotyczące aktualizacji katalogu schorzeń szczególnych określonego w rozporządzeniu z 1998 r., tak aby lepiej odpowiadał obecnym potrzebom.

Pani Ewa Wójcik podkreśliła, że ZAZ nie są w stanie samodzielnie finansować swojej działalności z wypracowanych przychodów, ponieważ ich podstawowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa osób ze znaczną niepełnosprawnością, a realizowane zlecenia muszą być dostosowane do możliwości

pracowników. Zwróciła uwagę na niewystarczający poziom finansowania ZAZ, które bez dodatkowego wsparcia organizatorów miałyby problemy z zachowaniem płynności. Podkreśliła również istotną rolę ZAZ w zapewnianiu zatrudnienia i kompleksowego wsparcia osobom, które często nie są w stanie utrzymać się na otwartym rynku pracy.

Pani Dominika Hołówka poruszyła kwestię rocznego finansowania programów opieki wytchnieniowej z Funduszu Solidarnościowego. Zwróciła się do PFRON z prośbą o udział przedstawiciela Funduszu w pracach zespołu ds. opieki wytchnieniowej i przedstawienie doświadczeń związanych z przejściem PFRON na finansowanie projektów wieloletnich, które mogłyby zostać wykorzystane przy zmianach w Funduszu Solidarnościowym.

PFRON wskazał osoby właściwe do kontaktu w sprawie wieloletniego finansowania programów i potwierdził możliwość zorganizowania spotkania z zespołem ds. opieki wytchnieniowej. Ustalono, że przewodnicząca zespołu skieruje do PFRON formalne zapytanie, a rozmowa w tym zakresie może odbyć się po wrześniu.

Pani Barbara Świąch-Bober zapytała o aktualny etap wdrażania standardów funkcjonowania i finansowania warsztatów terapii zajęciowej oraz plany na kolejny rok. Zwróciła uwagę na brak jednoznacznych informacji dotyczących waloryzacji finansowania WTZ i oczekiwania środowiska na określenie dalszych działań w tym zakresie.

PFRON poinformował, że prace nad standaryzacją WTZ prowadzi Departament Programów, natomiast wysokość finansowania na kolejny rok jest obecnie ustalana w ramach prac nad planem finansowym Funduszu. Ewentualne zwiększenie środków na WTZ i ZAZ będzie zależało od wysokości całej puli przeznaczonej na przelewy redystrybucyjne. Wskazano, że bardziej konkretne informacje dotyczące finansowania powinny być dostępne pod koniec września, po przyjęciu przez Radę Ministrów projektu budżetu państwa.

Pan Łukasz Wielgosz zwrócił uwagę na zmiany dotyczące zasad przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, przewidujące ich realizację wyłącznie w formie stacjonarnej. Zapytał, czy KRK powinna zająć się tym zagadnieniem, szczególnie pod kątem konsekwencji dla osób z niepełnosprawnościami, dla których możliwość zdawania egzaminów online zwiększała dostępność edukacji.

Pani Bernadett Skóbel odniosła się do kwestii poruszonej przez Pana Łukasza. Planowane zmiany dotyczące egzaminów w edukacji domowej wynikają z przypadków nadużywania obecnych zasad. Projekt jest nadal konsultowany, a zgłoszone zostały uwagi dotyczące złagodzenia nowych wymogów wobec uczniów z niepełnosprawnościami. Strona samorządowa zamierza zwracać Ministerstwu Edukacji Narodowej szczególną uwagę na potrzeby tej grupy.

Ad. 8. Przewodniczący podsumował i zakończył posiedzenie, dziękując przedstawicielom PFRON oraz członkom KRK za udział, przygotowane materiały i merytoryczną dyskusję. Podkreślił znaczenie dalszego dialogu i współpracy między KRK, PFRON i Ministerstwem oraz przypomniał o kolejnym posiedzeniu zaplanowanym na 22 września.

Protokół sporządził:

Dawid Feder, 16.09.2026

Protokół podpisał:

Przewodniczący KRK
Paweł Bilski
Podpis elektroniczny

PODPIS ZAUFANY

Paweł
BILSKI
18.09.2026 22:36:21 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym